

Sakkunnigttrande

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

RP/124

SAMS är en intresseorganisation som arbetar för de finlandssvenska riksomfattande funktionshinderorganisationerna. Våra medlemsorganisationer är FDUV, Funktionsrätt med ansvar, Förbundet Finlandssvenska Synskadade, Psykosociala förbundet samt Svenska hörsselförbundet.

SAMS tackar för möjligheten att avge sakkunnigttrande. Vi anser att det är av yttersta vikt att alla unga har låg tröskel och incitament att delta i yrkesinriktad rehabilitering, vilket främjar deras arbetsförmåga, utbildning och deltagande i arbetslivet. Vi uppskattar att förslaget bibehåller möjligheten för unga att få tillgång till yrkesinriktad rehabilitering utan krav på sjukdoms- eller funktionsnedsättningsdiagnos. Dock är vi oroad över att deltagande i coachningstjänster inte längre berättigar till rehabiliteringspenning, vilket kan äventyra detta mål.

Vi är mycket bekymrade över att tidigare nedskärningar i den sociala tryggheten har drabbat unga och särskilt utsatta grupper hårt. Det är därför viktigt att noggrant följa och utvärdera de föreslagna förändringarnas påverkan på ungas tillgång till rehabilitering, utbildning och arbete. Risken är att fler unga i utsatta situationer blir utan nödvändigt stöd, vilket kan leda till ökad utslagning och ojämlikhet. Vi är också oroad över att förslaget kan fördröja starten av yrkesinriktad rehabilitering på grund av en mer komplicerad beslutsprocess.

Förslaget innehåller element som kan minska funktionshindrade ungdomars vilja att studera, öka risken för avhopp och försämra möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden efter studierna. Detta är i strid med regeringens allmänna mål om utbildning och sysselsättning. Vi vill påpeka att dessa mål också måste omfatta personer med funktionsnedsättning. Vid bedömning av rehabiliteringens ändamålsenlighet är det viktigt att lyssna på sökanden och noggrant utvärdera de tjänster de får. Att en person är inskriven i en tjänst betyder inte nödvändigtvis att tjänsten är effektiv eller tillräcklig. Det är också viktigt att utvärdera hur skolans stödåtgärder fungerar i praktiken. Unga med funktionsnedsättning har ofta behov av flera samtidiga tjänster för att nå sina mål.

Förslaget att begränsa rehabiliteringspenningen till tre månader per kalenderår är problematiskt. Unga med funktionsnedsättning har svårare att få arbete under studieuppehåll, och oro för försörjningen kan påverka studierna negativt och leda till avhopp. För självständigt boende studerande med funktionsnedsättning är rehabiliteringspenningen en nödvändig inkomstkälla. Vi anser att rehabiliteringspenningen bör fortsätta att betalas även under väntetid och mellanliggande tid.

Förslaget att samordna inkomster från arbete eller företagande med rehabiliteringspenningen kan avskräcka ungdomar med funktionsnedsättning från att ta arbete eller starta företag. Arbetslivserfarenhet är viktig för att senare kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Vi anser att nuvarande regler för rehabiliteringspenningen bör behållas.

Vi uppskattar att förslaget innehåller en bedömning av effekterna på personer med funktionsnedsättning, men anser att denna bedömning bör vara mer omfattande och mångsidig. Det är viktigt att beakta de långsiktiga effekterna, särskilt om en ung person med funktionsnedsättning tvingas avbryta sina studier på grund av ekonomiska skäl. Bedömningen bör också ta hänsyn till de samlade effekterna av förändringar i rehabiliteringsförmåner och nedskärningar inom social- och hälsovården. Vi anser att det är frågan om kortsiktiga och kontraproduktiva besparingar, som kommer leda till att fler personer med funktionsnedsättning står utanför arbetsmarknaden i framtiden. Därtill vill hänvisa till social- och hälsovårdsministeriets sammantagna konsekvensbedömning där det konstateras att de

mest betydande konsekvenserna av ändringarna drabbar personer som redan befinner sig i en utsatt ställning.

SAMS uppmanar lagstiftarna att se över att de föreslagna förändringarna inte försämrar möjligheterna för unga med funktionsnedsättning att utbilda sig och etablera sig på arbetsmarknaden. Vi betonar vikten av att inkludera alla relevanta organisationer i beslutsprocessen för att säkerställa att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning efterlevs fullt ut.

Dennis Rehn

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors 17.10.2024